

Forskning og innovasjon i utdanningssektoren – FINNUT

«BRAIN»-prosjektet om voksnes læring

Prosjektet undersøker sammenhengen mellom voksnes ferdigheter, læring og innovasjon. Dette knyttes til karakteristika ved arbeidssituasjon og -utøvelse, samtidig som voksnes læring også blir sett i lys av nasjonale systemer for utdanning og opplæring.

Mål

«BRAIN» er akronym for prosjektets fulle navn «Barriers and drivers regarding adult education, skills acquisition and innovative activity». Formålet er å gi bedre kunnskap om hvilke faktorer som medvirker til økt læring og økte ferdigheter, ved empirisk å se på sammenhenger mellom ulike former for læring, individuelle karakteristika og karakteristika ved jobben, samt drivere og barrierer knyttet til institusjonelt rammeverk. Å belyse forholdet mellom ulike former for læring og innovasjonsaktivitet er en annen sentral målsetting for prosjektet. For å belyse spørsmålene vil fire nordeuropeiske velferdsstater (Danmark, Finland, Nederland og Norge) bli sammenliknet og studert særskilt.

Bakgrunn og kunnskapsstatus

Voksnes ferdigheter, og deres tilegnelse og bruk av ferdigheter, påvirkes blant annet av kjennetegn ved arbeidsorganisering, utdanningssystemer og arbeidsmarkedsforhold. Dette kan medføre forskjeller med tanke på både barrierer og muligheter mellom land som ellers er svært like på mange områder. Slike kjennetegn kan samvirke med individuelle kjennetegn som blant annet alder, kjønn og sosial bakgrunn. Forskning har levert mange bevis på at det eksisterer en skjev sosial fordeling av voksnes deltaking i læringsaktiviteter, med lavere deltakelse blant grupper med lav utdanning. Noen land har imidlertid en noe jevnere fordeling enn andre, og omfang av og former for læringsaktiviteter varierer både etter næring og mellom land.

Tilsynelatende paradoksale funn som at Norge og andre nordiske land i ulike undersøkelser skårer høyt på voksnes ferdigheter samt på læringsaktiviteter, samtidig som Norge skårer lavt på ulike innovasjonsindekser, er et annet utgangspunkt for prosjektet. Innovasjonsstudier har tradisjonelt vært opptatt av FoU-investeringer, produktinnovasjon, tekniske endringer o.a., mens spørsmålet om bredere kompetanse og arbeidsorganisering har fått mindre oppmerksomhet i innovasjonslitteraturen. Det siste tiåret har det vært økende interesse for betydningen av kreative, læringsintensive og innovative arbeidsformer. Dette prosjektet forfølger dette perspektivet gjennom konkrete empiriske studier.

Forskningsspørsmål/metode

Prosjektet omfatter fire delprosjekter: 1) ferdighetsnivå og tilegnelse av ferdigheter, 2) deltakelse i voksnes læring, 3) opplæring, ferdigheter og innovasjon, og 4) læringsprosesser i bedrifter. PIAAC-data vil utgjøre hovedkilden for data som blir brukt. Også andre komparative kvantitative data vil bli benyttet, spesielt om innovasjonsaktivitet. I tillegg benyttes kvalitative data om forholdet mellom læring og innovasjon på bedriftsnivå.

Spørsmål som vil bli belyst er blant annet disse:

- Hvorfor finner vi forskjeller i voksnes kunnskap og ferdigheter som ikke kan knyttes til forskjeller i utdanningsnivå?
- I hvilken grad spiller bestemte forhold og betingelser knyttet til arbeidsplassen en rolle når vi skal forklare forskjeller i kunnskap og ferdigheter i de fire landene som belyses særskilt; forskjeller som for eksempel er knyttet til alder?
- Hvilke faktorer fremmer tilegnelse av kunnskap og ferdigheter blant voksne i Norge, Finland, Danmark and Nederland?
- I hvilken grad varierer motivasjonsfaktorer for deltaking i kurs/livslang læring i de fire landene?
- I hvilken grad varierer faktorer som fremmer deltaking i læringsaktiviteter («drivere») knyttet til nasjonale institusjonelle rammeverk, i de fire landene? Og hvordan påvirker disse forholdene forskjeller i andelen som deltar i kurs/livslang læring mellom land og etter blant annet utdanningsnivå og innvandringsbakgrunn?
- Hva kjennetegner arbeidsplasser der arbeidsrelatert kurs/opplæring skjer oftest/sjeldnest?
- I hvilken grad – og på hvilke måter – er arbeidsrelatert opplæring forbundet med innovative, lærende og kreative arbeidsformer og eventuelt økt innovasjonsaktivitet blant ansatte? Hvilke forskjeller finner vi i så henseende avhengig av næringssektor og individenes utdanningsnivå?
- I hvilken grad finner vi landforskjeller på disse områdene, og i hvilken grad er landforskjellene avhengig av næringssektor, samt av omfang av læringsaktiviteter/deltaking i kurs?
- Ser ledere og ansatte læring som viktig for innovasjon? I hvilken grad bidrar miljøet i innovative virksomheter til å fremme uformell læring? Hva slags læring kan vi identifisere i innovative virksomheter?

Samfunnsrelevans

Resultater fra prosjektet er ventet å ha stor relevans for aktører med ansvar for opplæringstilbud på ulike nivåer, både i utdanningssystemet og i arbeidslivet, samt myndigheter med ansvar for innovasjonspolitik. Resultatene vil ha relevans både i privat og offentlig sektor, og ikke minst for arbeidslivets organisasjoner.

BRAIN blir ledet fra NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning.

Prosjektet gjennomføres i perioden 2014–2017 med *Liv Anne Støren* som prosjektleder.

I tillegg til en prosjektgruppe på NIFU, har prosjektet partnere/medarbeidere fra flere land (universiteter i Maastricht, Los Angeles og Turku), samt fra Universitetet i Stavanger.

<http://www.nifu.no>

Om programmet

Program for forskning og innovasjon i utdanningssektoren – FINNUT, er en tiårig forskningssatsing på utdanning. Programmet finansierer prosjekter på temaer knyttet til barnehage, skole, videregående opplæring, høyere utdanning og voksnes kompetanse. Programmets hovedmål er å utvikle ny kunnskap av høy kvalitet og relevans for politikkutforming, forvaltning, praksisfelt og den enkelte, å bidra til fornyelse av forskningsfeltet og å medvirke til innovasjon i utdanningssektoren.

Les mer på: www.forskningsradet.no/finnut

